

ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΪ ΑΡΙΘΜ. 4/2005 ΤΟΥ Π.Π.Σ.

Το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της Ενώσεως Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών συνήλθε σήμερα Τρίτη, 8 Φεβρουαρίου 2005 υπό την προεδρία του προέδρου συν. Ιωάννη Αποστολόπουλου και με την παρουσία των τακτικών μελών συν. Ιωάννη Στεβή, Αικατερίνης Δουλγεράκη, του αναπληρωματικού μέλους συν. Μανώλη Καραμπατσάκη, ο οποίος αντικαθιστά το εξαιρεθέν τακτικό Παναγιώτη Τσίρο, του αναπληρωματικού μέλους συν. Στέφανου Αναγνώστου, ο οποίος αντικαθιστά το απουσιάζον τακτικό Παναγιώτη Βενάρδο, καθώς και της γραμματέως Μαρίας Χριστοφοράτου, προκειμένου να εκδώσει απόφαση επί της από 21.09.04 αυτεπάγγελτης δίωξης του Συμβουλίου κατά των συν. Αθανασίου Αντωνόπουλου, Γιώργου Ψωμά, Ελευθερίας Δημάκου, Ευσταθίας Φουσέκη, Αλέξανδρου Κοντοπάνου, Βαγγέλη Ρούσση, Χριστίνας Γαλανοπούλου και Παντελή Ζήλου.

Με το υπΪ αριθμ. πρωτ. 7291.1/10.05.04 έγγραφο της ανεξάρτητης αρχής «Συνήγορος του Πολίτη» προς τον πρόεδρο του ΠΠΣ Ι. Αποστολόπουλο, καταγγέλλεται ότι το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων στις 23.04.04 «δημοσίευσε είδηση που αφορούσε βιασμό ανηλικού κοριτσιού από τον πατέρα της, περιλαμβάνοντας στο δημοσίευμα στοιχεία που οδηγούν στην απόλυτη ταυτοποίηση της οικογένειας και του ανήλικου θύματος, δηλ. το ονοματεπώνυμο του πατέρα και το όνομα του χωριού και της πόλης, την οικογενειακή τους κατάσταση και τους φορείς που ενεπλάκησαν». Στο έγγραφο τονίζεται ακόμη ότι «ο Συνήγορος του Πολίτη, και ειδικότερα ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, πιστεύει ότι πρόκειται για περίπτωση προφανούς αντιδεοντολογικής δημοσιογραφικής συμπεριφοράς και ταυτόχρονα προσβολής δικαιωμάτων του παιδιού, το οποίο μέσω της έκθεσης στη δημοσιότητα θυματοποιείται για δεύτερη φορά κατά παράβαση τόσο του Κώδικα Δεοντολογίας όσο και της εθνικής και διεθνούς νομοθεσίας».

Το ΠΠΣ με απόφασή του ανέθεσε την διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας για το θέμα σε αναπληρωματικό μέλος του, το οποίο μετά την ολοκλήρωσή της, κατέθεσε το από 06.07.04 πόρισμά του.

Το ΠΠΣ στην υπ□ αριθμ. 56η/21.09.04 συνεδρίασή του αποφάσισε τα εξής:

Το ΠΠΣ εξέτασε το πόρισμα της προκαταρκτικής έρευνας που διεξήχθη μετά την υπ□ αριθμ. πρωτ. 1040/18.05.04 καταγγελία του «Συνηγόρου του Πολίτη», και αποφάσισε, την άσκηση αυτεπάγγελτης πειθαρχικής δίωξης κατά των συν. Αθαν. Αντωνόπουλου, Γιώρ. Ψωμά, Ελευθερίας Δημάκου και Ευσταθίας Φουσέκη του ΑΠΕ και κατά των συν. Αλέξ. Κοντοπάνου (αρχισυντάκτη εφημ. «Αδέσμευτος Τύπος» (Μήτση), Βαγγ. Ρούσση (δ/ντή έκδοσης εφημ. «Η Απόφαση»), Χριστίνας Γαλανοπούλου (αρχισυντάκτριας εφημ. «Traffic») και Παντ. Ζήλου (δ/ντή σύνταξης εφημ. «Η Χώρα»), για δημοσιοποίηση στοιχείων ανήλικου κοριτσιού θύμα βιασμού, ώστε να προσδιορίζεται η ταυτότητά του, οι μεν πρώτοι συνάδελφοι από το ΑΠΕ στις 23.04.04 με τηλεγράφημα του πρακτορείου, οι δε λοιποί στις 24.04.04 από τις εφημερίδες όπου εργάζονται.

Η δίωξη ασκήθηκε για παράβαση του άρθρου 7, παρ. 1, εδ. α και θ του Καταστατικού και άρθρου 2, εδ. δ□ του Κώδικα Αρχών Δεοντολογίας.

Το ΠΠΣ εξέτασε τους προταθέντες μάρτυρες και στη συνέχεια κάλεσε προς απολογία τους εγκαλούμενους συναδέλφους.

Ο εγκαλούμενος συν. Αθαν. Αντωνόπουλος απολογούμενος ενώπιον του ΠΠΣ είπε, μεταξύ άλλων:

«Εκτιμώ ότι ορθώς ασκήσατε πειθαρχική δίωξη μετά το διάβημα του «Συνηγόρου του Πολίτη». Ως προς αυτό καθ□ αυτό το περιστατικό, όπως είδα από την έκθεση που έχει κάνει ο συνάδελφος του ΠΣ, αυτό συμπίπτει με την περίοδο αλλαγής του ηλεκτρονικού συστήματος του ΑΠΕ και βεβαίως της προσαρμογής του συντακτικού προσωπικού στο νέο αυτό σύστημα.

Την πρώτη περίοδο εφαρμογής του οποίου παρατηρήθηκαν πάρα πολλά σφάλματα και εγώ συγκαταλέγω σ□ αυτά και την κρινόμενη

υπόθεση και για τα οποία δεν μπορεί να καταλογισθεί ευθύνη στο συντακτικό προσωπικό του ΑΠΕ, δεδομένου ότι πολλάκις παρατηρήθηκε στο στάδιο προσαρμογής στο νέο ηλεκτρονικό σύστημα, πολλά των τηλεγραφημάτων να εξέρχονται ακαριαίως και χωρίς καν την θεώρηση από το συντακτικό προσωπικό.

Δεύτερον, δεν είναι αναγκαίο να υπενθυμίσω ότι στα 100 και πλέον χρόνια λειτουργίας το ΑΠΕ, διακινήθηκε πάντοτε στην ευθεία αυστηρής τήρησης της δεοντολογίας, δεδομένου ότι δεν αποσκοπεί στον εντυπωσιασμό πολύ περισσότερο δε στον κιτρινισμό□

Στο ΑΠΕ έχω τη θέση αρχισυντάκτη της μεσημβρινής βάρδιας, αλλά το συγκεκριμένο δημοσίευμα, λόγω της καταστάσεως που προανέφερα, δεν υπέπεσε στην αντίληψή μου. 'λλως, δεν θα άφηνα να καταχωρηθεί κατά τον τρόπο που έγινε».

Ο εγκαλούμενος συν. Γιώρ. Ψωμάς απολογούμενος ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«Την ημέρα εκείνη ήμουν πράγματι βάρδια στο ΑΠΕ ως συντάκτης ύλης. Τη συγκεκριμένη είδηση δεν θυμάμαι να την είδα, καθώς ήταν ώρα αιχμής. Μας την είχε στείλει, όπως διαπίστωνα εκ των υστέρων, ο ανταποκριτής μας στην Καβάλα, Αλυσάλογλου.

Σε ανάλογες περιπτώσεις πάντως ποτέ δεν αφήνουμε στοιχεία που να προσδιορίζουν την ταυτότητα, αλλά βάζουμε τα αρχικά. Και σίγουρα ποτέ δεν θα βάζαμε το χωριό, γιατί θα προσδιόριζε έμμεσα την ταυτότητα□

□Πρόκειται για καθαρή αβλεψία κατά τον έλεγχο και την διεκπεραίωση της σωρείας των ειδήσεων. Στα 32 χρόνια που υπηρετώ στο ΑΠΕ δεν έχει υπάρξει ανάλογη περίπτωση. Και ο ίδιος αισθάνομαι λύπη και ενόχληση, όπως και οι άλλοι συνάδελφοι του ΑΠΕ, γιατί μια ανθρώπινη αβλεψία, που σ□ όλους τους εργαζόμενους συμβαίνει, δημιούργησε αυτό το πρόβλημα».

Η εγκαλούμενη συν. Ελευθερία Δημάκου απολογούμενη ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«□Την είδηση την θυμάμαι από την τηλεόραση, αλλά δεν θυμάμαι να πέρασε από τα χέρια μου στο ΑΠΕ, μετά μάλιστα τόσο χρονικό διάστημα που ανέκυψε το θέμα.

Πιστεύω ότι πάνω στο φόρτο της δουλειάς, κάποιος δεν το αντιλήφθηκε και δεν έσβησε τα στοιχεία που προσδιορίζουν έμμεσα την ταυτότητα της ανηλίκου. Σε αντίστοιχες περιπτώσεις υπάρχει δεδομένη αντιμετώπιση, ώστε με κανένα τρόπο να μην προσδιορίζεται η ταυτότητα. Αυτό το τηρούν όλοι οι συνάδελφοι».

Η εγκαλούμενη συν. Ευσταθία Φουσέκη απολογούμενη ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«Την ημέρα εκείνη που δόθηκε η είδηση από το ΑΠΕ για το συγκεκριμένο θέμα, δεν ήμουν υπηρεσία γιατί έλειπα με γονική άδεια. Εκτιμώ, πάντως, ότι για το συγκεκριμένο ζήτημα υπήρξε αβλεψία, λόγω της αιχμής που υπάρχει εκείνη την ώρα στο ΑΠΕ. Υπάρχει αυξημένη υπευθυνότητα και ευαισθησία για ανάλογα θέματα στο ΑΠΕ και ποτέ δεν έχει δημιουργηθεί τέτοιο θέμα».

Ο εγκαλούμενος συν. Αλέξ. Κοντοπάνος (εφημ. «Αδέσμευτος Τύπος», Μήτση) απολογούμενος ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«Το δημοσίευμα αυτό δεν το είδα. Αν πάντως το έβλεπα, πιθανόν να έβαζα τα στοιχεία της ταυτότητας του δράστη. Θεωρώ ότι το δημοσίευμα είναι σύμφωνα με την δεοντολογία» Θεωρώ ότι η εφημερίδα δεν εξέθεσε το παιδί σε μια κοινωνία που ήδη το γνώριζε».

Ο εγκαλούμενος συν. Βαγγ. Ρούσσης (εφημ. «Απόφαση») απολογούμενος ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«Το δημοσίευμα που αφορά η υπόθεση, όπως έμαθα εκ των υστέρων, το είχα πάρει από το ΑΠΕ. Ο ίδιος δεν το είχα δει προηγουμένως και ούτε είχα καμία ανάμειξη. Δεν με ρώτησαν ούτε ο αρχισυντάκτης, ούτε ο υπεύθυνος ύλης και βέβαια αν εζητείτο η γνώμη μου, θα ήταν αρνητική. Από ότι πληροφορήθηκα το σχετικό δημοσίευμα μπήκε την τελευταία ώρα και βέβαια από αβλεψία δεν ελέγχθηκε όσο έπρεπε».

Η εγκαλούμενη συν. Χριστίνα Γαλανοπούλου (εφημ. «Traffic») απολογούμενη ενώπιον του ΠΠΣ είπε, μεταξύ άλλων:

«Το συγκεκριμένο δημοσίευμα δεν θυμάμαι να είχε περάσει από

τα χέρια μου, λόγω ακριβώς του φόρτου εργασίας. Αν το έβλεπα, δεν υπήρχε περίπτωση να καταχωρηθούν στοιχεία που προσδιορίζουν έμμεσα ή άμεσα την ταυτότητα της ανήλικης, που έπεσε θύμα βιασμού».

Ο εγκαλούμενος συν. Παντ. Ζήλος (εφημ. «Χώρα») απολογούμενος ενώπιον του ΠΠΣ, μεταξύ άλλων, είπε:

«Είμαι διευθυντής σύνταξης στην εφημ. «Χώρα». Το συγκεκριμένο δημοσίευμα δεν πέρασε από τα χέρια μου, καθώς είναι πολλά τα θέματα με τα οποία πρέπει να ασχολούμαι. Αν το έβλεπα, οπωσδήποτε δεν θα άφηνα τα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν την ταυτότητα της ανήλικης που έπεσε θύμα βιασμού. Πιστεύω ότι καταχωρήθηκαν προφανώς από αβλεψία και με δεδομένο ότι υπήρχαν στην πηγή προέλευσης».

Το ΠΠΣ αφού έλαβε υπόψη του τις καταθέσεις των μαρτύρων, τις απολογίες των εγκαλουμένων και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, θεωρεί ότι αποδείχθηκαν τα εξής:

Στις 23.04.04 ο ανταποκριτής του ΑΠΕ στην Καβάλα και την Ξάνθη δημοσιογράφος Πάυλος Αλισάνογλου, που δεν ανήκει στην ΕΣΗΕΑ, απέστειλε κείμενο με είδηση που αφορούσε βιασμό ανηλίκου, αναφέροντας στοιχεία που οδηγούσαν στην ταυτοποίησή του, κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων της δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Το κείμενο αυτό στη συνέχεια, μέσω φαξ, απεστάλη από το ΑΠΕ στα μέσα ενημέρωσης, χωρίς όμως να υπάρξει ο επιβαλλόμενος έλεγχος.

Την ημέρα και ώρα που εστάλη το επίμαχο τηλεγράφημα του ΑΠΕ, αρχισυντάκτης βάρδιας ήταν ο πρώτος των εγκαλουμένων και συντάκτες οι δεύτερος και τρίτη, ενώ η τέταρτη εγκαλουμένη απεδείχθη πως απουσίαζε με γονική άδεια. Την περίοδο αποστολής του τηλεγραφήματος, σύμφωνα με καταθέσεις, το ΑΠΕ βρισκόταν στην διαδικασία προσαρμογής στο νέο ηλεκτρονικό σύστημα και ο έλεγχος ήταν δυσχερής. Ως εκ τούτου, το επίμαχο τηλεγράφημα διέλαθε της προσοχής. Ο ισχυρισμός αυτός που γίνεται κατά πλειοψηφία δεκτός ως πιθανός, ενισχύεται από το γεγονός ότι το ΑΠΕ δεν έχει δώσει ποτέ στο παρελθόν δείγματα

αντιδεοντολογικής λειτουργίας, όπως και οι μάρτυρες κατέθεσαν και επιπλέον ότι δεν υπήρχε σκοπιμότητα, όπως επίσης κατετέθη, στην αποδεικτική διαδικασία, καθώς η λειτουργία του ΑΠΕ είναι ανεξάρτητη από τηλεθέαση, ακροαματικότητα ή αναγνωσιμότητα. Η μειοψηφία εδέχθη ότι υπήρξε αμέλεια και δεν επιδείχθηκε η επιβαλλόμενη προσοχή σε τέτοια λεπτά θέματα.

Το τηλεγράφημα αυτό του ΑΠΕ απεστάλη στη συνέχεια σε πολλές εφημερίδες, ορισμένες από τις οποίες (Αδέσμευτος Τύπος (Μήτη), Απόφαση, Traffic, Χώρα) έκαναν αντίστοιχο δημοσίευμα, επαναλαμβάνοντας μερικά από τα στοιχεία του τηλεγραφήματος, και έτσι έδιδαν, έστω και σε περιορισμένο βαθμό, την δυνατότητα έμμεσης ταυτοποίησης του ανήλικου θύματος του βιασμού. Λόγω και του μεγάλου διαστήματος που παρήλθε και του γεγονότος ότι το θέμα δεν είχε καταχωρηθεί στα προβεβλημένα, δεν κατέστη δυνατός ο προσδιορισμός του κατά περίπτωση υπεύθυνου συντάκτη. Επίσης, ο υποβαθμισμένος τρόπος παρουσίασης δεν καταδεικνύει σκοπιμότητα, αφού μάλιστα είχαν αφαιρεθεί ορισμένα προσδιοριστικά στοιχεία από τα αναφερόμενα στο τηλεγράφημα του ΑΠΕ.

Το ΠΠΣ θεωρεί εντελώς απαράδεκτη την άποψη που διατύπωσε ο εκ των εγκαλουμένων συν. Αλ. Κοντοπάνος και υπεστήριξαν ορισμένοι από τους μάρτυρες που επρότεινε. Ότι δηλαδή η δημοσίευση των στοιχείων του δράστη σε ανάλογες περιπτώσεις είναι αναγκαία για να προφυλάσσεται η κοινωνία και το ότι έμμεσα προσδιορίζεται η ταυτότητα του θύματος, δεν έχει ουσιαστικά σημασία επειδή τα γεγονότα είναι γνωστά στις τοπικές κοινωνίες.

Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι οι προσωπικές απόψεις δεν υπερισχύουν των θεσμοθετημένων κανόνων δεοντολογίας που ρητά απαγορεύουν την άμεση ή έμμεση ταυτοποίηση ανηλίκων θυμάτων βιασμού, θέση που διατυπώνεται και σε διεθνείς συμβάσεις για την προστασία των ανηλίκων. Και συνεπώς καθήκον του δημοσιογράφου είναι να τηρεί απόλυτα τις αρχές αυτές, που διέπουν την άσκηση της δημοσιογραφίας. Άλλωστε, τούτο έχει επισημανθεί επανειλημμένα και από το Εποπτικό Όργανο

Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ, που στην τελευταία (112/03.06.04) σχετική ανακοίνωσή του, με αφορμή το υπό κρίση ζήτημα, έχει υπογραμμίσει:

«Το Εποπτικό Όργανο Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ ασχολήθηκε με το θέμα της διαπόμπευσης ανήλικης □θύμα βιασμού από τον πατέρα της□ που έγινε από ορισμένα ΜΜΕ, μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων στοιχείων (ονοματεπώνυμο πατέρα, όνομα χωριού και περιοχής), με αποτέλεσμα η ανήλικη να «φωτογραφηθεί» και να καταστεί δύο φορές θύμα.

Με δεδομένο ότι παρόμοια κρούσματα παρατηρούνται συχνά το τελευταίο διάστημα, το Εποπτικό Όργανο Δεοντολογίας υπενθυμίζει ότι ο Κώδικας Δεοντολογίας στο άρθρο 2, παρ. δ□ ορίζει σαφώς ότι ο δημοσιογράφος «οφείλει να σέβεται την κατοχυρωμένη με διεθνείς συμβάσεις προστασία των ανηλίκων και των προσώπων με ειδικές ανάγκες και με σοβαρά προβλήματα υγείας».

Κατόπιν όλων αυτών, το ΠΠΣ αποφαινεται για τους εγκαλούμενους συναδέλφους ως εξής:

Την συν. Ευσταθία Φουσέκη του ΑΠΕ που απεδείχθη ότι την ημέρα που έλαβε χώρα το επίμαχο γεγονός απουσίαζε με γονική άδεια από την εργασία της, κρίνει ομόφωνα μη ελεγκτέα πειθαρχικά.

Τους συν. Αθανάσιο Αντωνόπουλο, Γιώργο Ψωμά και Ελευθερία Δημάκου που ήσαν υπηρεσία στο ΑΠΕ, τη συγκεκριμένη μέρα και ώρα που εστάλη το τηλεγράφημα από τον ανταποκριτή στην Καβάλα συν. Παύλο Αλισάλογλου (μη μέλος της ΕΣΗΕΑ), διατηρεί κατά πλειοψηφία ορισμένες αμφιβολίες κατά τα προλεχθέντα και τους κρίνει ως εκ τούτου, μη ελεγκτέους πειθαρχικά. Η μειοψηφία θεώρησε ότι είναι πειθαρχικά ελεγκτέοι.

Τέλος, για τους συν. Αλέξανδρο Κοντοπάνο (Αδέσμευτος Τύπος (Μήτση)), Βαγγέλη Ρούσση (Απόφαση), Χριστίνα Γαλανοπούλου (Traffic) και Παντελή Ζήλο (Χώρα), θεωρεί ότι, κατά τα προαναφερόμενα, υπάρχουν ορισμένες αμφιβολίες για την εμπλοκή και ευθύνη τους στο συγκεκριμένο ζήτημα και τους κρίνει ομόφωνα μη ελεγκτέους πειθαρχικά.

Η απόφαση καθαρογράφηκε την Πέμπτη, 31.03.05.

Ο πρόεδρος
Η γραμματέας

Ιωάν. Αποστολόπουλος
Μαρία Χριστοφοράτου